СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 122. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 25. мая, 1923. VOL. XXXI. No. 122. Jersey City, N. J., Friday, May 25, 1923. THREE CENTS

ЄДНАЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО У. Н. СОЮЗА

ДО КІНЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р. ПРИЙМАЄ У. Н. СОЮЗ НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНАЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ТИСЯЧІ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЗРІСТ ЧИСЕЛЬНОЇ СИЛИ І МАЙНА У. Н. СОЮЗА СЕ ДОРОБОК УСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

БОРОТЬБА В БУДІВЛЯНОМУ ПРОМИСЛІ ГОТОВА РОЗТЯГНУТИСЯ НА БОРОТЬБУ МЕЖИ ЮНІЯМИ ТА БАНКАМИ

НЮ ЙОРК, 23. мая. — Великі нюйорські банки почали вмішуватися в боротьбу межи будівляними підприємцями та будівляними робітничими юніями, заявляючи, що вони перестануть давати позички тим будівляним підприємцям, які будуть годитися на підвишку для страйкуючих будівляних робітників. Банки заслонюються тим, що такі підприємці, занадто скорі підвисшувати заплату робітників, видимо займаються будівляною спекуляцією.

Сей поступок обурив робітничі юнії, і вони виступили з домаганєм до банків, щоби вони змінили своє становище, бо в противнім разі юнії будуть мусіти почати акцію проти ворожих робітничим юніям банків. Першим кроком з боку юній буде винимане юнійних фондів, зложених в сих банках, та перенощене їх до юнійного банку „Федерейшен Бенк оф Ню Йорк".

ДІТИ ПОКИДАЮТЬ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ НЕДОСТАЧУ РОБІТНИКІВ

ГАРТФОРД, Конектикат, 23. мая. — Наслідком недостачі робітника через обмеженне іміграції за послідних 8 місяців 2,728 школярів покинуло стейтові народні школи, щоби взятися до праці.

Такий розрахунок подає стейтова шкільна рада. Відноситься він лишень до тих дітий, які покинули школу законно, себто за дозволом відповідної влади.

Більшість сих дітий занята у фабриках; лишень незначна частина працює в купецьких підприємствах. Все те діти у віці від 14 до 16. року життя, бо молодим стейтовий закон не дозваляє видавати дозволу на покинення школи („емплоймент сертификейт").

ПІДВИСШЕННЄ РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ НА ЗЕЛІЗНИЦЯХ

ШИКАГО, 23. мая. — Залізниці „Шикаго енд Істерн Илинойс", „Луисвил енд Нешвил", „Сентрел оф Фжорджія" та другі зелізниці зі західно-полудневої частини Злучених Держав оголошують підвишку своїм робітникам.

Одночасно залізниця „Илинойс Сентрел" подає вістку, що її телеґрафісти згодилися на обниженнє своєї заплати.

АВСТРІЯ СТАРАЄТЬСЯ О ПОЗИЧКУ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, 23. мая. — Відомий банкир Дж. П. Морґен з банкирської фірми Дж. П. Морґен енд Ко. признав публично, що Австрія старається дістати частину своєї позички в Америці.

Як відомо, Австрія хоче позичити на відбудову свого економічного життя 130 міліонів долярів; з того 25 міліонів малоб бути підписано в Америці. Позичку підпирає теж др. Ціммерман, комішенер для Австрії з рамени Ліґи Народів.

Банкирі мали вже питатися за сю позичку департаменту стейту, і сей заявив, щовін не має нічого проти підписування її через американські банки.

БОРОТЬБА В СПРАВІ ПРОЕКТУ ГАРДИНГА ЩОДО СВІТОВОГО СУДУ

ВАШІНГТОН, 23. мая. — Лоренс Ловел, президент Гарвардського університету, та Джан Кларк, бувший член Найвисшого Суду, промовляючи тут на зборах Безпартійного Товариства Ліґи Народів, заявили, що вони розуміли промови Гардинга в час його президіяльної кампанії так, немовби він був противником всякого співділання з европейськими державами. Тому вони дуже здивовані його недавними виступамя за приступленнєм Америки до суду при Лізі Народів та взивають його вияснити докладно своє становище колись і тепер.

СТРАЙК ДЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ ДЕМОНСТРАЦІЇ

СІДНІ, Нова Шкотія, 23. мая. — Секретар місцевої майнерської юнії заявляє, що майнери свого округа вийдуть на дво- або три-дневий страйк, щоби запротестувати проти ревізій по робітничих домах, які переводить представник провінціяльної поліції, шукаючи за доказами державної зради.

Про подробиці сього політичного страйку має рішити голосованнє по відділах юнії, яке заряджено сими днями. Робітники мають добиватися страйком також привернення заплати з 1921. року.

ДЕБС ПРИНИМАЄ ПРОВІД НАД СОЦІЯЛІСТИЧНОЮ ПАРТІЄЮ АМЕРИКИ

НЮ ЙОРК, 23. мая. — Виконавчий комітет Соціялістичної Партії Америки, вибраний на послідним зїзді партії, що відбувся кілька днів тому, вибрав своїм провідником Юджина Виктора Дебса. Дебс приняв провід партії, хоча за послідних 22 роки він правильно відмовлявся від проводу в партії.

Заряд на своїм першім засіданню виробив плян більшої кампанії по цілих Злучених Державах. Опісля вислав телеграму до мексиканського президента Обреґона, похвалюючу його за тверду оборону мексиканської конституції.

КОНЕЦЬ СТРАЙКУ ГОЛЯРІВ В БРУКЛИНІ

НЮ ЙОРК, 23. мая. — Бруклинські голярі, які в числі якої півтора тисячки вийшли були на страйк, щобцвимогти підвишку робітничої заплати, вернули нині до роботи, добившися від босів 5 долярів тижневої підвишки.

На будуче голярські помічники будуть побирати 40 долярів тижневої заплати та комісове. Їх робочі години будуть розтягатися від 8. години рано до 8. години вечером в будні дні та від пів до 8. рано до 12. в полудне в неділі та свята.

ДЕБС НА ВІЧУ

У вівторок відбулося в Ню Йорку заходом Соціялістичної Партії Америки велике віче в Медисон Сквер Ґарден, на котрому промовляв відомий соціялістичний провідник Юджин Дебс. Перед салею, набитою по береги якими 16 тисячами участників, бесідник протестував проти дальшого держання в вязницях Америки політичних вязників, як 52 членів Промислових Робітників Світа, Муниея, Ванцетті і других. Він виступав теж остро проти бувшого президента Вилсона за зміну його миролюбивих поглядів на военні та проти бувшого президента і теперішнього голову Найвисшого Суду Злучених Держав Тефта за те, що він стоїть в усіх справах проти робітничої кляси та побирає 10,000 долярів річно від Фундації Карнеґі.

Дебс заявив, що по всій Америці слідно занепад повоєнної реації.

ЗАСУД АКТОРІВ ЗА НЕМОРАЛЬНУ ВИСТАВУ

Лава присяжних суддів стейтового суду в Ню Йорку розбирала сими днями небувалу справу, бо судила 13 акторів та менажерів, які виставляли на сцені штуку „Бог Пімсти", написану жидівським письменником Шалом Аш. Присуд лави присяжних ще більше сензаційний, як сама розправа: всіх обжалованих признано винуватими, і дня 22. червня суд видасть на них присуди. Грозить їм тюрма до 3 літ а гривна до 500 долярів, однак суддя дав до зрозуміння, що він наложить лишень легкі кари.

СТЕНЛІ БОЛДВИН

Новий премієр Великої Британії, Стенлі Болдвин, має 56 літ. Він родом з Вустершер. Походить зі старого англійського роду.

Він є сильної будови. Любить фармерство, лови, спорт і курити люльку. Скінчив університет в Кембридж.

Він талановитий математик і фінансіст. В товаристві маломовний, але і в кількох словах потрафить богато сказати.

Має двох синів і 4 дочки.

Перший раз вийшов він на політичний овид, коли Лойд Джордж покликав його на фінансового секретаря в міністерстві скарбу. В кабінеті Бонара Ло був міністром скарбу, а тепер ізза партійних відносин в палаті громад несподівано вибився на премієра Великої Британії. В палаті громад засідає від 1908 року.

УВІЛЬНЕННЄ ЗАПІДОЗРЕНОГО ЗА ВИБУХ БОМБИ

На припорученє нюйорського стейтового прокуратора випущено на волю з нюйорської вязниці Ноу Лернера, котрий сидів в тюрмі вже майже рік, підозрений за участь у вибуху бомби на Вол стріті в Ню Йорку.

Причиною увільнення був брак доказів.

В НЮ ЙОРКУ НАЙБІЛЬШЕ КОГЕНІВ

Нова нюйорська телеграфічна книга (директорі) Ню Йорку містить 1,200.000 імен осіб, котрі мають у себе телефони.

Між власниками телефонів, найбільше є в Ню Йорку Коґенів, бо аж 6.500. Потому ідуть Смити, яких є 5.800. Відтак слідують Джонсони.

Сьогорічна нюйорська телефонічна книга має біля 2,000 сторін і важить понад 11 фунтів. Се найбільша телефонічна книга, яку коли-небудь в якомунебудь місті видано.

САМОВБИЙСТВО БАНДИТА

До Мурина Ґарента в Чілікотт, в стейті Огайо, прийшла поліція, щоби арештувати його яко запідозреного за участь в нападі на банк та зрабованнє 4,000 долярів. Доказом проти нього мало бути те, що при ньому найдено кілька банкнотів, походячих певно зі зрабованого банку. Коли полісмен зайшов до хати, щоби арештувати Ґарета, сей вискочив з хати та почав втікати. Полісмени отворили огонь за втікаючим, а втікаючий почав відстрілюватися. Один з поліції видно добре стріляв, бо поцілив втікаючого чотири рази, тоді як кулі втікача не попали. Бачучи, що його не мине пійманнє, втікаючий звернув револьвер з послідною кулею в магазині в себе та одним вистрілом в голову поклав себе на місци трупом.

З ЛЯЦЬКИХ ЗАБОРОН У ЛЬВОВІ

Ляцькі окупанти у Львові заборонили Народній Зїзд, себто річний зїзд української трудової (давнійше національно-демократичної) партії Галичини, який було скликано на 3-го мая с. р.

Тоді управа партії, Народній Комітет, відложила зїзд на 10. с. м.

Одначе львівська польська поліція і тоді зїзд заборонила.

Потому Народній Комітет відложив реченець Народнього Зїзду на 21. с. м.

Чи зїзд відбувся, покищо ще не звісно.

БОЛЬШЕВИКИ УБИЛИ 1,766,168 ЛЮДИЙ

Статистичні обчислення виказують, що большевики за час 5-літньої влади в Росії убили 1,766,168 осіб.

Все те були убийства з політичних причин. Убивали вони головно розстрілами з рушниць. Коли брали цілі громади на розстріл, то звичайно стріляли в товпу людий з гармат.

Европейські газети пишуть, що між убитими не було ані одного Жида. Се очевидна неправда. Можливо, що Жидів убили большевики дуже мало, бо було кому за нимивставитись (в большевицькому „уряді" в Росії і на Україні Жидів є 86%), але се не правда, аби не убили ані одного Жида. Богато Жидів в Росії приняло славянські імена і через те також могло вийти непорозуміннє, бо Жидів зі славянськими іменами впорядчики статистики (може й тенденційно) не подали за Жидів.

В імя справедливости треба сказати, що хотяй Жиди мають большевицький „уряд" у своїх руках, то значне число Жидів в Росії й на Україні таки з большевизмом не погоджуються.

ВЛАСНИКИ ЗАВОДІВ КРУППА ПОТРЕБУЮТЬ ВІДФЕЛЬДТА

ДИССЕЛДОРФ, Німеччина, 22. мая. — Власники заводів Круппа в Рурщині звернулись до німецького правительства в Берліні, щоби відкликало свого амбасадора Відфельдта у Вашингтоні, бо вони його потребують яко управителя заводів.

СОЦІЯЛІСТИ ВЗИВАЮТЬ ДО ПОБОРЮВАННЯ РЕАКЦІЙНИХ ЯВИЩ

ГАМБУРҐ, Німеччина, 22. мая. — Соціялістичний конгрес, який тут відбувається, заявився проти большевицького терору, італійського фашизму, німецького націоналізму і французького мілітаризму.

Конгрес взиває соціялістів поборювати сі реакційні явища.

НІМЕЦЬКА МАРКА ЩЕ ПАДЕ

БЕРЛІН, 22. мая. — Німецька паперова марка далі безупинно паде.

Нині на тутешньому біржевому торзі продавали 58,000 німецьких паперових марок за одного американського доляра.

НЕБЕЗПЕКА НОВОЇ ГРЕЦЬКО-ТУРЕЦЬКОЇ ВІЙНИ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 23. мая. — Аліянти силкуються вплинути на Грецію і Туреччину, щоби в мировий спосіб полагодили між собою спір за справу „военного відшкодовання". Одначе се покищо не осягнуло успіху, а тимчасом в Тракії Греки і Турки збирають проти себе війска і готовляться до нової війни.

Сербія також готовиться на випадок сеї війни і збирає свої війска на македонській границі.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ВІДПОВІДЬ НА БРИТАНСЬКИЙ УЛЬТИМАТ

ЛОНДОН, 23. мая. — Московський большевицький „уряд" прислав відповідь на британський ультимат. У відповіді большевики признають Британцям право риболовлі поза межами російських вод біля російських берегів, а також годяться заплатити відшкодованнє за страчених британських горожан. Щодо решти британських домагань хотіли-б вони, аби Велика Британія згодилась на скликаннє спільної конференції, на якій можнаб сі домагання вирішити.

КРОВАВА БОРОТЬБА І СТРАЙКИ РОБІТНИЦТВА В РУРЩИНІ

ДОРТМУНД, Німеччина, 23. мая. — Вчера вечером счинилань тут борня між робітниками і поліцією. В борні згинуло 5 осіб, а 60 потерпіло тяжкі і легкі рани.

Нині в Дортмунді й околиці виступило 60,000 копальняних робітників до страйку.

Тут і в околиці відбувають робітники віча, на яких взивають до страйку усе робітництво в Рурщині і Ренщині.

Вони домагаються підвисшення заробітної платні і називають сей страйк голодовим страйком ізза дорожні, яка тепер запанувала в німецьких краях під французькою окупацією.

АНҐЛІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЗАБОРОНИ АЛЬКОГОЛЮ НА КОРАБЛЯХ

ЛОНДОН, 23. мая. — Тутешня преса заповідає, що британське правительство вишле рішучий протест проти американської заборони алькогольних напитків на чужинецьких кораблях на водах біля Америки.

ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ В ДОНЩИНІ І В МОСКОВЩИНІ

БЕРЛІН, 23. мая. — В Донщині зачинається проти-большевицький рух, який щораз більше кріпшає.

Поблизу города Ростова віддія донських козаків напав на одно село; увязнив там 6 большевицьких комісарів і зараз таки їх повісив. Покидаючи село, донські козаки збурили мости і зелізничий шлях, щоби большевики не могли кинутись за ними в погоню.

В Тамбовській губернії в одному селі большевицький комісар Вінокуров бив селян за се, що не зложили податку. Вчасі як він виконував большевицьку „кару", впали до села повстанці на конях; розоружили жовнірів Вінокурова і привязали його до стовпа, під котрим він бив людий, і поти били його буками, поки він не віддав духа.

Опісля в тому селі повстанці скликали велике віче з 18 доокoличних громад, на якому принято резолюцію, в котрій сказано, що селянські повстанці будуть карати в той спосіб всіх большевицьких комісарів, котрі на будуче надуживати-муть терпеливість народу.

МЕНЬШЕВИК ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ

ГАМБУРҐ, Німеччина, 23. квітня. — Один з проссідників російських меньшевиків (соціял-демократ) Абрамович, промовляв нині на тутешньому міжнародньому соціялістичному конгресі про большевиків.

Він їх дуже остро осудив, особливо за знищенне соціялістичної преси в Росії і за економічне зруйнованнє Росії.

ТУРЕЧЧИНА ПРОТИ ПОЯВИ ГРЕЦЬКОЇ ФЛЬОТИ В ДАРДАНЕЛЯХ

ЦАРГОРОД, столиця Туреччини, 23. мая. — Турецьке правительство вислало до правительства Великої Британії протест проти появи грецької военної фльоти в Дарданельському проливі.

МУССОЛІНІ ВИКИДАЄ ФАШИСТІВ З ПАРТІЇ

РИМ, 23. мая. — Італійський премієр Муссоліні викинув з партії фашистів капітана Падовані і його приклонників у полудневій Італії, щоб удержати партійну карність.

ЛИТОВСЬКІ ПОВСТАНЦІ ВИСАДЖУЮТЬ ПОЛЯКАМ ЗЕЛІЗНИЧІ МОСТИ

ВАРШАВА, 11. мая. — На лінії Варшава-Вильна в околиці Новосвятяни, а також на лінії Вильна-Панкури дві ватаги Литовців висадили у воздух два зелізничі мости.

ЛЕОН ТРОЦЬКИЙ ЗАКУПИВ ВЕЛИКІ МАЄТКИ В АРҐЕНТИНІ

ПРАГА, столиця Чехо-Словаччини, 6. мая. — З большевицьких „урядових" кругів повідомляють, що слідство, яке веде управа Р. К. П. (російської комуністичної партії) проти большевицьких комісарів, виявило між іншими, що і комісар від війни, Леон Троцький, дуже розбогатів на большевицькому бизнесі.

Він видав величезні суми гроший заграницю на пропаганду, у готівці своїм кревним і приятелям заграницею, щоби зложили для нього на „чорну годину".

Найбільше видав Троцький на закупно землі і реальностий в Південній Америці, в Арґентині, де заплатив готівкою 700,000 долярів (1,400,000 золотих рублів). Туди він має намір перенестись по упадку большевії, а якщо не вийде живий, так хотів би бодай оставити се майно у спадку своїй жінці і дітям.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Ред. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

З ОБЄДНАННЯ.

ДО РОБОТИ!

Український Конґрес в Филаделфії вложив на Обєднанне Українських Орґанізацій велику працю, вкладаючи в його руки всю акцію допомоги рідному краеви та надавши йому право заступати всіх орґанізованих Українців в Америці.

Зїзд мужів довіря дня 12. квітня, 1923, в Филаделфії одобрив дотеперішню діяльність уряду, та візвав його до поширення праці для повного обєднання всіх українських творчих сил в Америці, щоби поміч, обіцяна рідному краеви, була успішна й обильна.

Так як український нарід в старому краю вступив в нову добу своєї орґанізації і боротьби, мусять і американські Українці відповісти вимогам хвилі і зорґанізуватись в одну велику громаду, підчинену контролі всеї суспільности.

Всяка дальша робота не сміє бути доривочна, а мусить вестись пляново і послідовно.

Уряд Обєднання свідомий того великого завдання, яке на нього вложено і він сподівається, що весь український загал в Америці зрозуміє потребу одноцільної орґанізації і поможе перевести се велике діло.

Наша ціль одна: Самостійна Українська Держава, і кождий хто йде до тої цілі, хай лучиться з нами.

Приступаючи до виконання свого завдання, ми мсуимо перевести сильну орґанізацію, яка обнимала-б всю Америку і була готова на кождий поклик головного уряду.

В кождій місцевости, де живуть Українці мусить бути створений боевий Комітет Обєднання, який на місці вести-ме працю Обєднання. Для його основання скликати віче, а народ хай вибере споміж себе тих людий, які тішаться найбільше довірем загалу.

Праця комітету така:

1. Занятись збірками на народні цілі.

2. Подати точний спис всіх, хто зобовяжеться добровільно складати жертви на народні справи.

3. Вести культурно-просвітну працю серед місцевих Українців.

Допомога краеви мусить тепер іти правильно і треба знати точно, в числах, як можемо йому помогти. Тому кожда громада мусить подати, кілько українських родин почувае себе Українцями, та обовяжеться складати жертву на визвольну боротьбу.

Коли хочемо стати до бою разом з нашими братами, так мусимо точно почислити свої сили, щоби можна їх протиставити силам ворога. Доки не знаемо, що зможемо дати краеви, не можлива жадна плянова праця, бо кожда робота вимагае матеріяльних засобів.

Старий край прислав нам свій буджет (рахунок), кілько потребувати-ме гроший на удержанне українських шкіл і всеї народньої роботи в краю, і запитуе нас, яку поміч ми йому дамо.

Та дотепер ми не всилі дати точної відповіди. І тому кличемо та взиваемо всі громади, щоб заявили негайно до Обєднання, кілько народнього податку вони складати-муть місячно. Памятаймо, що після цього зарядиться старий край.

Тут якраз нагода показати аліянтам ділом, що ми потрафимо збудувати для себе свою хату і без їх помочі. Сума, якої жадае край, не велика на доляри, але там це міліони. Чи найдеться 100 українських громад, які зложать місячно по 100.00? Ми певні, що їх буде більше!

Це буде правдивий доказ народньої зрілости кождої свідомої української громади в Америці. Список громад мусить бути відомий негайно. Край свое сказав, тепер черга на американську еміґрацію.

І це буде вже правдива мобілізація українських сил для рішучої і послідовної боротьби за незалежність українського народу.

ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

о. Лев Левицький, пред., в. р. **Теод. Грицей, рек.** секр., в. р.

КРАЛИ МІЛІОНИ ДОЛЯРІВ, ТОДІ ЯК МІЛІОНИ ЛЮДИЙ ВМИРАЛИ З ГОЛОДУ.

З Москви повідомляють, що російські комуністи обжаловують комісарів, котрі держали або і ще держать владу в Росії у своїх руках, що вони розікрали десятки міліонів долярів.

Усі ті комісари брали на рахунок „пропаґанди" грубі міліони в золоті. З певної суми, яку нібито видали на „пропаґанду" (значить, виплатили меньшим комісарам та аґітаторам на легке життє), вони здали рахунки, себто предложили квіти, але з інших ані квітів не предложили ані не здали жадного звіту. Навіть не сказали, куди гроші пішли. На „пропаґанду" і конець.

Річ зрозуміла, що вони не могли предложити жадних документів, а се з огляду на інтерес самого таки большевизму.

Бо вони закупили доми і посілости в Німеччині, у Швайцарії, в Арґентині, або зложили гроші в заграничних банках на переховок і ощадність, не для большевії а для себе.

Якже їм се сказати? Як їм се подавати до привселюдного відома? Якже їм се розголошувати? Таж се відразу підкопало би в корінi цілий большевицький „уряд". Ще вони настільки любови до большевії мають, аби їй не шкодити! Отже не шкодять. Мовчать, як і полагається. Лише нерозважні молоді комуністи, може із зависти або з глупоти, се видвигають. Видвигають, бо не знають, яку шкоду можуть спричинити свому „урядови" і цілій большевії.

Та може Троцький, Зіновев, Радек і їм подібні успокоять крикунів. Ще мають трохи діямантів з церков, а як сі не поможуть, так є військо, тюрми, шибениці і тим подібна спадщина царів у большевиків.

Отже Троцький і Зіновев і всі Радеки може ще перед „комінтерном" і Р. К. П. будуть чисті й оправдані.

Але 25,000,000 гробів тих, що померли торік голодовою смертю, скаже оставшим міліонам людий, що під большевицьким „урядом" померло в часі однорічної голодннечі 25,000,000 осіб, власне тоді, як комісарі крали десятки міліонів долярів. Тоді, як вони випрошували від робітників в Америці по долярови на голодних, вони крали від тих голодних десятки міліонів долярів.

Сього не забуде нікоди окрадений народ і весь світ.

В. Будзиновський.

ЧИ МИ СПРАВДІ ТАКА ДРЯНЬ?

(Докінченне)

Анархістичну вдачу цілого українського народу Кревецький виводить зі згадки літописця, що Новгородці закликали до себе Варягів панувати, бо в Новгородській земли не було ладу.

Алеж в Новгородщині не жили ніякі Українці! Як з того, що в Новгородщині було безладе, можна робити анархістом цілий український народ, я не второпаю — ні по тверезому, ні по пяному! Перша наша літопись нічо не каже про се, щоби київські Поляни кликали до себе Варягів робити лад, або щоби перед приходом Варягів до Київа в українській Київщині було безладе.

Говорячи, що княжу Україну вбили княжі міжусобиці, історики повинні показати обі „сторони медалю". Хоч би правдою було се, що кажуть історики, то правда й те, що ті усобиці українську державу сотворили (!), і сотворили українську націю! Якби не княжі усобиці, котрі Володимирови Великому і Ярославови Мудрому позволили зединити і майже сотню літ держати в кліщах одної державної адміністрації всі племена пізнійшої України, то замість української нації ми мали би нині націю Полян, націю Деревлян, націю Дулібів і инші. З кождим племенем пізнійших Українців було би сталося те, що сталося з одним німецьким племенем, з котрого через окрему державність зробилася окрема нація — Нідерляндська.

Пізнійше, правда, княжі міжусобиці шкодили українській державности. Але де вони не були ! Возьмім наших сумежників: Угорський Кольоман (1095-1114), щоби запевнити корону синови, осліпив свого брата Альмоса і його сина Белю. Польський князь Болеслав Криворотий (1102-1138) вилупив очи свому братови Збіґнєвови. Чим від них гірший волинський князь Давид, котрий (1097) вилупив очи теребовельському князеви Василькови?! Все те ділялося більш-менш в тім самім часі. Мабуть вилуплюваннє очий було тоді скрізь в моді. Не з хінської порцеляни, а з тоїсамої глини, що князі инших народів, були уліплені князі України. Не княжі усобиці, не нахил Українців до анархії, але инші сили зруйнували стару українську державу. Її руйнували Печеніги, зруйнували Половці, добили Татари. Руїнами поділилися Литва, Польща і Москва.

„Анархія є найбільшим, найгрізнійшим і **постійним** (!!) ворогом України", каже Кревецький. Доказом має бути й те, що на східнім Поділю і на Поднїпровю громади виселювалися зпід княжої влади і з державної звязи (болехівщина); що сільські громади на випередки пхалися під татарську владу (татарські люди); що анархія панувала серед козаччини.

Чи все те справді доказ, що ся анархія виходила з вдачі українського народу?... Що вона причиною нашого державного упадку? — Ні!

На тій ступени розвою держави, коли то її творили і удержували князі оперті на своїй военній дружині і на боярах, **скрізь у світі** хлопи були непримиримими ворогами держави. В державній звязи держала їх тільки брутальна сила. Коли в якій державі тратила силу пануюча верства, або коли під ударами зовнішнього ворога ослабала державна влада, то тоді сільські громади намагались до решти виломитися зпід державної влади, силкувалися розірвати всяку політичну звязь між собою.

Така анархія була і є в кождім народі, але тільки тоді і остільки, коли і оскільки вона е суспільною конечністю; коли і оскільки якась сила ослабила ту верству народну, котра в данїй хвили е двигарем державної думки; котрої особисті і клясові інтереси сходилися з інтересом держави.

І у нас бувала анархія. Але тільки тоді, коли двигарів державної думки змасакрувала якась **зовнішна сила.** Тоді робили свою руїнну роботу ті народні верстви, котрі на тодішній ступени суспільного розвою не могли видіти дальше, як по кінець свого носа. Котрі не могли знати, що їх особисті і клясові інтереси, „як не тепер, то в четвер" потерплять від чужої державности. Вони відчували тільки тягарі і обмеження; державу мали за одно з висшою верствою, що витворила ту державу і держала її. Будучи ворогом тої верстви, народні маси були також ворогами їх, — і своєї держави. Ось причини „болохівщини", бунтів сільських громад проти князів і татарофільства хлопів — тоді, коли ослабла верства, котра була двигарем державної думки. Ся анархія була — не **причиною** упадку княжої держави, але **наслідком** її ослаблення.

Таксамо в козаччині анархія брала верх тоді, коли в козачій масі опинилося забогато темної „черни і голоти", верства, тоді в цілім світі, отже й у нас байдужної до того, в чиїх руках держава; верстви, котра не годна була відчути користий з висшої духової культури, бо хто не кушав цукру, той не знає, що він солодкий і не тужить за ним. Тим то й „чернь" не тужила за власною державою, котра ту власну духову культуру могла би випродукувати.

Як в княжім так і в козачім віці нашого народу найнизша, але найчисленнійша верства не могла доглянути, що й вона, мимо всіх тягарів, має з власної держави користи **посередні.** Байдуже, а то й вороже становище „черни і голоти" до власної державности бувало в цілім світі; отже воно бувало й в нашій козаччині, як конечне лихо. Не анархістична **вдача** Українця вводила анархію в заступи нашої козаччини, але ті причини, котрі ослабили чисельно ту верству козачої маси, котра була овіяна духом української державности і за сю державність боролася. Ті самі причини, котрі викликували бунти громад проти князів і піддаванне Татарам, спонукували також чернь і ту часть козацтва, яка рекрутувалася з хлопів, бунтуватися проти козачої старшини і тягнути до Москви, пхатися „під царську руку".

Неправда й се, що анархія була в нас „постійна". В міру, як сильнійша чи слабша була княжа влада і верства, на котрій князі опиралися; в міру того, як в козаччині була сильнійша ся чи та її верства, була сильнійша, раз анархія, раз державна думка і карність.

Докір, що у нас „все ставили висше інтереси особисті, клясові і партійні — понад інтереси національної держави", о скілько він відноситься до давних часів, неоправданий з трех причин. Перша та, що маємо безліч примірів саможертви для державної думки; друга та, що клясовий еґоізм був скрізь на світі; третя та, що тоді саме ті клясові інтереси будували держави. Княжу державу збудував у нас особистий і клясовий інтерес княжої династії, її дружини і боярства. Козаки будували українську державу боротьбою за свої станові привілеї. Сими привілеями викришували цеглу по цеглі з польської державности на Україні і на її місце вводили козачу, отже власну українську державність.

Просто ударом в лице нашої історії є висказ, що „ми не маємо державної традиції, ні державної думки"; що „не мали її вже в другій половині XII століття, не мали її і пізнійше".

Кревецький мав би рацію, колиб, замість „не маємо", сказав „не знаємо", бо на нашу історію дивимося темними окулярами наших істориків. Як ті окуляри скинемо і на самі давні події та голі факти подивимося голим оком чоловіка здорового на умі, то побачимо, що всі вони нанизані на одну золоту нитку власної державности, та що наша історія є одною величавою епопеєю української державної думки!

Коли Кревецький оголосив свої погляди на події в нашій бувальщині, його воля була добра, ціль шляхотна. Він хотів з нашої бувальщини викувати збрую в нашій боротьбі за власну державність. Але в виконанню сього наміру він поховзся як політик і як — всі історики України. Не розпалиш огню любови до власної державности, не прикуєш серця до державної думки, не поженеш чоловіка на добровільну смерть за волю власної землі моралізуючими проповідями на основі самих темних картин, на добавок, як я показав, не так темних, як затемнених фальшівниками нашої історії. Не гримати на членів живучого покоління словами: „не будь такий ледачо, яким був твій прадід!", але показати ясні картини нашої бувальщини, славних героїв нашої державної думки і кликати: „будь такий, яким був твій прадід!"

СНУЮТЬСЯ ДУМКИ

Патріярха української роботи в Галичині, 82-літнього старця, Юліяна Романчука, поставлять Ляхи під суд. Воно і добре! Хай бачить світ, що не тільки горяча, „незріла" молодь хоче вирватись із ляцьких обіймів, але увесь народ аж до старців, що вже над самим пробом стоять.

Тільки про се ми не повинні мовчати.

* * *

Часто-густо Ляхи тикають нам під ніс, що наші Гайдамаки вирізували їх колись у пень. Це правда. В Умані вирізано не тільки дорослих. Але перед Коліївщиною, кілько жінок, старців, дітий вирізали ляцькі дикуни по всій Україні?! У самому місточку Лисянці польський шляхтич Лащ вирізав цілий ярмарок, — більше трийцять тисяч душ! А трупами українських дітий загатили усі студні в місті!

* * *

Коли Москалі повтікали додому, то Українці лишились самі боронити східний фронт для антанти. Із вдяки за це тасама антанта радаби, щоб наш нарід щез із лиця землі. Але ми діждемося скорше, що антантська спілка розвалиться і поріжеться поміж собою, ніж вони діждуться похоронити Україну.

* * *

Большевицька „жива церков" така жива як комунізм або Ленін: Живі трупи, що не живуть а сконати не годні.

* * *

Колиб кождий Українець та Українка в Америці віддали заробок одного дня на „боевий фонд", зібралось би близко міліон долярів. З такою сумою

* * *

можнаб повести боївку як слід.

Біля св. Петра повно наших хлопців. Стоять при воротах раю тай не допускають ні Ляхів ні Москалів у небо. **(с).**

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

НАША ПОЛІТИКА.

(З перемиського „Українського Голосу").

Українська державна політика дуже молоденька. Розпочинається вона що-йно з розвалом Росії і Австрії. Насамперід наступив упадок царату і весну та літо 1917 року пережили ми в такім радіснім настрою, в якім переживали наші прадіди весну й літо 1848 р. в Галичині. Тай було чим радуватися: Велика Україна дочекалась волі, за яку український народ довгі віки терпів і за якою завсіди тужив.

За Росією впала і Австрія. Розвалилась і тут вікова тюрма; скинено рабське ярмо. Наступили радісні події. — Проголошенне державної соборности українських земель і ми стали розвивати українську державну політику.

Якжеж представляється ця політика в першій добі свого істнования? Передівсім браком досвіду і браком ясної лінії. Вилсон, якого історія назве колись найбільшим обманцем світа, проголосив був тоді нове право самоозначення гноблених народів. І під впливом того вилсонівського ошуканства запанувала у нас віра в політичну справедливість народів, — віра, яка звела на манівці нашу молоду, недосвічену державну політику. Кермувалась вона настроями і чутливостю.

А тимчасом наші сусіди збирались з усіх усюдів, щоб ударити на український народ — і вдарили. Наша політика, перенята глибокою вірою в справедливість західних „культурних народів" і в політичні „доґми" Вилсона, — звернула цілу свою увагу на антанту. А коли події вирвали їй з рук армію, цей єдинокий адут кождої державної політики, то вже силою цего факту була вона здана на ласку і неласку побідних великих держав.

І коли ми нині, по 5-літній політичній лекції, застановимось над хибами нашої політики, то бачимо як на долоні її романтично-сентиментальний настрій. Оповідають, що вчасі берестейських маніфестацій в одним галицькім місточку несено таблицю з таким написом: „З нами Бог і Німці". Цей наївний напис характеризував політичні настрої нашого громадянства. Подібні, хиба може не такі дуже наївні, настрої мали переважаючий вплив і на українську державну політику.

Український народ на всіх своїх землях проявив бажанне державного життя. І це бажанне повинно було стати незрушимим фундаментом нашої державної політики. Але на жаль, те бажанне державного життя не було як слід зорґанізоване; не було підперте енерґічним ділом. А це мало такі наслідки, що в нас числилося на 40 міліонів, а працювало всього 4 міліони. Це й зробило нашу політику у великій мірі припадковою. Зикзак Придністрянців від незалежности до Денікіна, большевиків, Поляків, а Придніпрянців від незалежности до Поляків, Румунів, Франції, це непожадані наслідки тої припадковости. На цих зикзаках і на цій припадковости не лише повага хоробрих українських армій потерпіла дуже, але також, і то передівсім, повага української державної політики. І коли загально-державна українська політика розбилась на партикулярну, і коли ця послідня стала зрікатись величезних українських земель в користь сусідів, то стала вона тимсамим на порозі свого занепаду.

Мартовий париський присуд закінчив цю романтичну добу нашої державної політики. Розпочалась нова її доба. І наша політична еміґрація так придніпрянська як і галицька, повинна з того витягнути консеквенції, вертатись до краю і ставати до народньої праці серед змінених відносин. За кордоном мають лишитись лише політичні таланти, які злучені в „Союз Визволення України" мають продовжати працю під відновленим кличем соборности. Цей клич буде мабуть вимагати і нових людий, т. е. людий, що не були заанґажовані в партикулярній політиці. Про це безперечно вже в найблизшому часі задецидує край.

Коли отже наша політика розпочинає другу добу, то треба бодай кількома словами сказати, якою вона має бути в цій другій добі. Українська політика повинна бути наскрізь реальною і послідовною. Сконсолідоване становище наших народніхсих, яке перебуло в останніх роках тільки проб, повинно бути вихідною точкою для української політики сучасної доби. Виходячи отже від консолідації народніх сил, треба з політики викинути всі неполітичні чинники, як романтичну сентиментальність, припадковість і політичну партизантку, а натомісць зробити фундаментом політики народню силу. Тільки така політика, для якої одинокою реальною підставою є сила, випровадить українську справу на простий шлях, що веде до найвисшого національно-політичного ідеалу українського народу.

Сусіди українського народу хай собі роблять своє, а український народ своє. Треба отже зачинати будову від фундаменту. Але притім треба памятати, що цегла і цемент — це ще не будова, це лише матеріял до будови. Щойно добрі будівничі взносять з того матеріялу будову. А тим будівничим в нашій новій політиці повинен бути вишколений політичний корпус під проводом чоловіка, що вміє вести.

Українська політика другої доби, доби політичного реалізм у,має розвинути, побільшити і зєдинити всі народні сили. Здобути перевагу над кождоразовою ситуацією внутрішньою і зовнішньою — цебуде ціль реальної політики. І коли наш загал перейметься цею провідною політичною думкою то щойно тоді засвідчить перед світом своє політичне виробленнє і політичну зрілість.

Маймо отже надію, що нові керманичі нашої політики покажуть громадянству новий політичний шлях, а громадянство піде їм радо назустріч, і разом всіми зусиллями засвідчать, що політика се душа народу, а народ її тіло.

ПОКЛИК

ДО АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

Американські Ветерани всіх воен уряджують

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за поляглих жовнірів у всіх війнах, які провадили Злучені Держави

В НЕДІЛЮ, 27-го МАЯ 1923 Р.

о годині 2-ій пополудни на площи перед Сити гол в Филаделфії, Па.

Українці Ветерани! Американці уряджуючи поминки по поляглих своїх борцях запросили до участи також Українців Ветеранів світової війни, щоби й вони зложили на гробі вінець та свій український прапор та в цей спосіб спомянули своїх погибших земляків-товаришів. По сім один з Українців виголосить промову.

Товариші! Ми боролися в рядах американської армії за свободу і волю всіх народів. Справді не окупили ми своєю кровю, трупами братів наших свободи свому народови але знайте, що борба наша не скінчена еще, що вона мусить вестися дальше, та цей виступ наш в Філаделфії не буде нічим иншим як маніфестацією нашою, що мимо цего, що нас кладуть у могилу ми жиемо, що ми готові до дальшої боротьби, та що ми все і всюди говорити-мемо, що нам заподіяно кривду та кривда та мусить бути направлена, винагороджена.

Товариші! Ви з поля великих битв знаєте, що там зверталося увагу на найменшу дрібничку, щоби лиш осягнути свою ціль. Знаєте, що в бою на рівнині використовувано найменший камінчик та заглублення на свою охорону. Знайтеж, що в борбі теперішній нашій цей наш виступ стане за таку охорону, котру ми мусимо використати, щоби дальше і дальше йти вперед. Нехай-же не бракне між прапорами всего світа і нашого синьо-жовтого прапора, щоби не дати нагоди Ляхам та Москвинам до радости.

Тому власне присутність всіх Ветеранів з Філаделфії та околиці є конечною, щоби під синьо-жовтим і звіздистим прапором не стала мала горстка але бодай сотка людей. Не сміє цим разом ніхто від виступу відтягнутися, щоби вороги наші не сказали, що вже нас знищили. Длятого кождий Ветеран Українець з Філаделфії, Честер, Алентавн, Нортгемптон, Котсвіл, Кемден і околиці нехай явиться в неділю 27-го мая о годині 12-ій в полудне на місце збору на розі улиць Н. Френклин і Бравн.

В послідне взиваемо всіх Ветеранів, щоби явилися та дали доказ, що вони все готові до борби за права свого народу.

М. Дармограй, комендант.
В. Титанич, адютант.

ВІЧЕ! PHILADELPHIA, PA. ВІЧЕ!

Заходом 1-го Округа Січової Орг.

— відбудеєь —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27. МАЯ

точно о годині 1-ій пополудни

ВІЧЕ

на котрім буде промовляти знаний патріот прибувший з краю д. Целевич.

За взірцевий порядок на гали ручить

22-23 **Січова Старшина.**

EASTON, PA.

ПОСВЯЧЕННЯ УКР. ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ СВ. ДУХА

на Вест Істон відбудеться

В СЕРЕДУ, 30-го МАЯ 1923 Р.

(Декорейшен Дей)

Посвячення довершить Адм. о. П. Понятишин в присутности священиків з поблизьких околиць. На се свято запрощуемо місцеві і позамісцеві Товариства, Братства, Сестрицтва і всіх парохіян з Филипсбурґ, Альфа, Бетлегем, Алентавн, Назарет, Пиналю, Нортгемптон і Пен Арґил та взяти участь в тім торжестві. Посвячування відбудеться о 10. годині рано.

ЗА КОМІТЕТ ЦЕРКОВНИЙ:

В. Ґудз, Т. Лубоцький, М. Відомський.

СПРАВА ПЕРЕДАЧІ СОЙМОВИХ БУДИНКІВ У ЛЬВОВІ ПОЛЬСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТОВИ

(З промови сенатора Карпінського на засіданню польського сенату, з нагоди обміркування законопроекту про передачу соймових будинків польському університетови у Львові).

„Високий Сенате! у Правничій комісії, в якій я брав участь, призадумувалися над юридичним моментом законопроекту, чи він з правного боку може бути рішеним чи ні. Голоси поділилися — більша частина комісії признала, що сей законопроект не противиться конституції... Я є іншого погляду... 99 стаття конституції зобороняє вивласнення приватного маєтку. На мою думку, посеймові будинки саме й творять приватну власність... (п. Кендзьор: „власність установ самоврядування“). Так, власність установ самоврядування є приватною власністю, бо вона належить до кожного громадянина в Галичині, котрий складав лепти, щоби купити ці будинки й помістити в них свої самоуправні інституції (голос: „державні“). Який би уряд не отримав у спадщині територію Галичини, — не придбав би він більших прав від тих, які мав австрійський уряд, якого ніколи не можна було вважати власником тих будинків.

...Був такий момент, що скасовано органи самоврядування, одначе власник залишився ранійший, себто ніякий громадянин краю не втратив права власности. Буде вибрана тим населенням нова самоуправа й вона матиме право ввійти в посідання цих будинків.

Противники такого погляду покликуються на закон з 30 січня 1920 р. та кажуть, що той закон переніс на польський уряд право власности на посоймові будинки. Отже я твердж, що той закон з 30 січня 1920 р. не мав ніякої сили й не може мати, а саме тому, бо польський уряд не був тоді суверенним власником тієї території, отже скількиб законів не постановив — проте ті закони не можуть дістати ніякої правної сили: адже тільки з днем, коли була принята постанова конференції амбасадорів, польський уряд дістав суверенні права від Антанти, яка до того часу була суверенним власником території Галичини й Льодомерії. Отже ситуація така: 14 березня ц. р. держава стає сувереном тих теренів і тільки від того дня мала би право видавати закони що до тих будинків. Конституція була виданою ранійше, отже яким робом ми можемо покликуватися на закон з 30 січня 1920 р...? Ніякої юридичної підстави немає для цього й не може бути. Це є один правний бік. Одначе названий закон має ще й другий юридичний бік.

Коли річ мається так, що ці будинки були придбані за додатки до податків, складані місцевим населенням, то ясно, що кождий громадянин і кождий нарід, з якого складається населення Галичини й Льдомерії, має право користуватися тими будинками. Коли конституція запевняє право довільному розвиткови культури, то виринає питання, чи є бажаною передача тих будинків сами польському університетови у Львові. Думаю, що ні. Бо в цім випадку булоб покривджене місцеве українське населення (голос: **„там нема українського населення!“.)** Для пана сенатора може нема його. Для нас воно є і треба рахуватися з цим, і ми є представниками цього населення. Стверджую, що український нарід має право, загарантоване конституцією, і хто шанує конституцію, той мусить бути послідовним і мусить признати, що цей нарід має право так само і до університету... Отже з цієї причини треба відкинути законопроект, тим паче, що навіть населення Волині, якого я є представником, є зацікавлене в тому, щоби у Львові істнував український університет. І думаю, що колиб Високий Сенат відкинув цей законопроект, а був проектований закон про передачу тих будинків для українського університету, що це булоб цілком справедливо та згідно з духом конституції (кс. Матакевіч: „а друге населення, прошу пана сенатора, має пять університетів, а це населення не має ані одного. Правда, воно має університет, але він — як відомо панам — є тайним. А здається, що у правовій державі не повинні панувати такі відносини, щоби один нарід, меншість, був примушений хапатися аж таких основних засобів, як основування тайного університету.

...Та ще й, на скільки відомо мені, панове сенатори, львівський університет має достаточне приміщення (голоси: „о, ні“). У передвоєнних часах містились там не тільки польські катедри, але й українські. Тепер цілком нема тих катедр. З другого боку така передача вимагає, як каже революція більшости комісії, відшкодування для самоуправного тіла. будинок коштував, як вияснилось на комісії, перед війною 11 міліонів корон, тепер це рівняється міліярдовим сумам, отже видно прийдеться заплатити за той подарунок міліярдові суми, а переоблення будинку для університетських цілей буде теж вимагати величезних грошей. Отже не знаю, чи й із матеріяльних оглядів є доцільним відомий законопроект.

З уваги на все те пропоную, щоби Високий Сенат перейшов до денного порядку над законопроектом про передачу посоймових будинків університетови Яна Казиміра з огляду на те, що цей законопроект противиться конституції".

(Як відомо — голос сенатора Карпінського був гласом вопіющого" і польський сенат затвердив закон. Український університет залишається дальше „у катакомбах", а польский входить до будинку, купленого за українські гроші, та за який прийдеться знову таки платити місцевому українському населенню).

ЦЕНТРАЛІЗМ Й ФЕДЕРАЛІЗМ В РУМУНІЇ

Приєднання до Румунії Семигороду, Буковини і Бесарабії після великої европейської війни поставило в державному життю Румунії справу про видання нової конституції, яка би сполучила в одну державну цілість всі ці ново приєднані території з давною довоєнною Румунією. Ця нова конституція тепер після дуже гарячої боротьби ухвалена і оголошена. В цій боротьбі стикнулись дві течії федералістів й централістів. Течію федералістичну репрезентували головним чином ново приєднані території, перед поміж якими провадив Семигород.

В попередньому румунському парляменті федералісти й централісти мали майже рівну кількість голосів; не можна було в ньому утворити жадної соліднійшої більшости. Король рішив розпустити парлямент й на чолі уряду поставив Братіяну, який перевів в нові вибори. Вибори переведені були в той спосіб, що Братіяну, який мав в попередньому парляменті 10 прихильників, в новому, парляменті здобув більшість. В цьому парляменті Братіяну перепровадив свій проєкт конституції. Опозиція провадила проти ухвалення конституції дуже гарячу й уперту боротьбу. В парляменті не один раз приходило до бійок. Остаточна ухвала конституції відбулась при повній відсутности опозиції. Опозиція рішила, що кращим явиться розїхатись по державі й шукати допомоги у виборців. В звязку з оголошенням нової конституції в країні виникли дуже поважні розрухи, які дали привід закордонній пресі писати про революцію в Румунії.

Нова конституція, загалом кажучи, має демократичний характер, стоїть вона на ґрунті визнання політичних свобод і вселюдного обовязкового (!?) виборчого права, але ці загальні основи демократизму мають густу домішку націоналістичних і централістичних моментів. Права самоврядувань обмежені до мінімума; має істнувати в незначних розмірах лише самоврядування по містах, про самоврядування округ і країн, не кажучи вже про автономію, немає навіть й мови. Румунській мові й Румунам наданий ряд привілеїв.

А ЧАС БИ ВЖЕ ПЕРЕСТАТИ

Бувало навійні засядуть хлопці і так під настрій заведуть балачку. Росказують, росказують і росказують. Скільки цікавого, скільки правдивого. Одну таку легенду затямив я собі. То Стрілець росказував про муки Христа і терпіння.

— От каже — як Христос терпів, прийшли до нього ріжні народи і кожний обіцював визволити.

Прийшов Німець та й каже: Христе — ми народ боєвий і хоробрий — ми визволимо Тебе!

Прийшов Француз та й каже: Ми народ спритний, ми відберемо Тебе!

Прийшов Румун тай каже: Ми вициганимо Тебе!

Прийшов Поляк тай каже: Ми викрадемо Тебе!

А Українець прийшов, засумувався, тай каже: — Христе — ми виплачемо Тебе, бо ми народ плаксивий, бідний — і залився гіркими сльозами...

А Христос тоді й каже: Ідіте братія — один з вас буде воювати, другий рабувати, третий красти, а ти небоже — каже до Українця — ти будеш плакати і нарікати.

ВОВНЯНА ПРОМИСЛОВІСТЬ АМЕРИКИ

Ткацька промисловість є одною з найважнійших індустрій Злучених Держав. Продукція її представляє річну вартість около девяти біліонів долярів, з чого один біліон припадає на вовняні вироби.

Усіх фабрик перероблюючих вовну на пряжу і на тканини було у 1919 році 1016. Найбільше їх бо 259, було у Пенсилвеніі, трохи меньше а то 209 у Мессачузетс, 88 в Ровд Айленд, 68 в Ню Йорку, 66 в Мейн і т. д. Взагалі найбільше пряділень і ткалень було у стейтах Нової Англії, де Бостон був головним ринком торговлі вовною.

У вовняних фабриках працювало 200,000 робітників, які брали близько чверть біліона долярів платень. Кромі того у 1921-ім році було около 14,000 робітень, де перероблювано вовняну пряжу або тканини на мужеські, жіночі або діточі одяги, які представляли вартість около двох біліонів долярів.

Сирий матеріял, себто вовну для тих фабрик привожено в більшій части зза границі. Вправді 36,000,000 овець, які є в Злучених Державах доставляло 261,000,000 фунтів вовни, та запотребовання вовняної промисловости виносило 625 міліонів фунтів, так що більше чим половину приходилось привозити. Головно доставляла вовну Австралія, яка річно продукує около 620 міліонів фунтів і займає перше місце у світовій продукції вовни. Щойно по ній ідуть Злучені Держави а далі Арґентина.

На їагал продукція вовни у цілім світі за послідні роки зменьшилася. Сталось це головно тому, що з приростом населення богато земель, на яких раньше випасано вівці, вжито під більше продуктивну і краще оплачуючуся управу ріллі. Місце пасовиск заняли фарми. Сталось те і в Европі, де приміром у Еспанії число овець зменьшилось на половину, діється те саме і у Злучених Державах, де плекання овець переноситься чим більше на захід і рівночасно рівнож зменьшується. За послідних двайцять літ число овець у Злучених Державах зменьшилося о 20.000,000. Дальше тепер плекається більше овець на мясо, і хоч кожда вівця дає вовну, то все таки ті роди овець, які давали найкращу і найбільше вовни, як приміром звісні Мериноси, не надаються так добре на заріз і через те їх меньше ховають.

Тому-то і Австралія зі своїми пустарами, які не надаються до нічого, як на пасовиска, веде перед у продукції вовни, тому рівнож у Злучених Державах головно випасають вівці у західних і середущих стейтах, а передовсім у Скельних Горах. Стейти Вайомінґ, Таксас, Айдаго, Юта, Монтана, Каліфорнія та Орегон є тут головними продуцентами вовни. Та властиво усі стейти продукують її по трохи і навіть найменьший з них Ровд Айленд продукує її 13.000 фунтів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Звіт Голов. Контрольної Комісії У. Н. Союза

ВІДБУВШОІСЯ НА ДНЯХ 11-го ДО 13-го ЛЮТОГО 1923 Р. В ДОМІ У. Н. СОЮЗА ПІД Ч. 83 ГРЕНД СТР., ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

ВИКАЗ РУХУ ЧЛЕНІВ ЗА ЧАС ВІД 1-го ЛИПНЯ 1922 Р. ДО 31-го ГРУДНЯ 1922 Р.

Прибуток і убуток в членях після місяців.

	Число членів з попереднього місяц	ПРИБУТОК: нові члени приняті	члени приняті наново	з переступ. листами	з інших кляс	Разом	УБУТОК: суспендовано	взяли перест. листи	до інших кляс	померли	Разом	число членів з кінцем міс.
Липень	12.024	57	79	23	8	167	154	27	8	8	197	11.994
Серпень	11.994	79	63	73	4	219	147	33	4	4	188	12.025
Вересень	12.025	83	77	80	8	198	134	22	8	6	170	12.053
Жовтень	12.053	107	105	29	5	246	95	30	5	7	137	12.162
Падолист	12.162	103	43	26	11	183	65	43	11	11	130	12.215
Грудень	12.215	245	43	71	14	373	82	58	14	7	161	12.427
Разом		674	410	252	50	1.386	677	213	50	43	983	

Прибуток 1.386 Убуток 983

ЗІСТАВЛЕННЄ:

З кінцем 30. червня 1922 р. було членів	12.024
Від 1. липня 1922 до 31. грудня 1922 прибуло	1.386
Разом	13.410
Від 1. липня 1922 до 31. грудня 1922 р. убуло	983
З кінцем місяця грудня 1922 остає членів	12.427

РУХ В МОЛОДЕЧІМ ДЕПАРТАМЕНТІ У. Н. СОЮЗА.

	Число дітей з попереднього місяця	ПРИБУТОК: нові члени	приняті наново	з переступ листами	Разом	УБУТОК: суспендовано	відійшли з пер. листами	померлі	Разом	число дітей з кінцем міс.
Липень	5.474	79	28	10	117	60	12	2	74	5.517
Серпень	5.517	48	31	6	85	97	18	4	119	5.483
Вересень	5.483	92	62	8	162	45	7	1	53	5.592
Жовтень	5.592	101	43	17	161	55	17	3	75	5.678
Падолист	5.678	105	40	13	158	48	20	1	69	5.767
Грудень	5.761	117	33	41	191	39	34	2	75	5.883
Разом		542	237	95	874	344	108	13	465	

Прибуток 874 Убуток 465

ЗІСТАВЛЕННЄ:

З кінцем 30. червня 1922 р. було дітей обезпечених	5.474
Від 1. липня 1922 до 31. грудня 1922 р. прибуло дітей	874
Разом	6.348
Від 1. липня 1922 ш. до 31. грудня 1922 р. убуло дітей	465
З кінцем грудня 1922 р. у Молодечім Департ. остало дітей	5.883

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ:

Всіх обезпечених в У. Н. Союзі з кінцем 30. червня 1922 р. було	17.498
Від 1. липня 1922 до кінця грудня 1922 р. прибуло всіх членів	812
Разом всіх членів обезпечених в У. Н. С. з кінцем грудня 1922 остає	18.310

ЗВІТ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ":

за час від 30. червня 1922 р. до 31. грудня 1922

	Прихід	Розхід
Липень	5.194.44	12.400.92
Серпень	5.960.89	6.784.86
Вересень	5.101.57	4.583.69
Жовтень	4.841.68	5.667.86
Падолист	5.209.90	4.369.77
Грудень	9.609.84	10.672.58
Разом	35.918.32	44.479.68

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з днем 30. червня 1922 була		11.621.94
Прихід за час від 30. червня 1922 до 31. грудня		35.918.32
Разом		47.540.26
Розхід за той сам час		44.479.68
Готівка з кінцем 31. грудня 1922 остає		3.060.58
На чековій книжці	2.960.58	
Депозит в ґазовій компанії	100.00	
Разом	3.060.58	

ЗВІТ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗА

за час від 30-го червня 1922 р. до 31-го грудня 1922 р.

	ПРИХІД: Разом	Фонд посмерт.	Фонд адміністр.	РОЗХІД: Разом	Фонд посмерт.	Фонд адмін.
Липень	1.341.94	905.62	436.32	698.00	93.00	605.00
Серпень	1.275.53	831.00	444.53	829.49	125.00	704.49
Вересень	1.228.89	809.95	418.94	302.86	160.00	142.86
Жовтень	1.329.84	866.85	462.99	526.18	324.00	202.18
Падолист	1.319.76	858.25	461.51	133.00		133.00
Грудень	1.397.73	924.28	473.45	371.90	93.00	278.90
Разом	$7.893.69	$5.195.95	$2.697.74	$2.861.43	$795.00	$2.066.43

ЗІСТАВЛЕННЄ:

З днем 30. червня 1922 остала готівка в Молодечому Департ.	7.537.06
Доплачено зі старої резерви виплачені запомоги	2.181.00
Разом	9.718.06
Прихід за час від 30. червня 1922 до 31. грудня 1922	7.893.69
Разом	17.611.75
Розхід за той сам час	2.861.43
Готівка з кінцем 31. грудня 1922 р. остає	14.750.32

Гроші ульоковані на чекових банкових:

Peoples National Bank, Elizabeth, N. J., часовий депозит	8.413.75
Union County Trust, Elizabeth, N. J., чекове конто	6.336.57
Разом	14.750.32
Стара резерва до реформи остала	14.445.88
Процент за 6 місяців	258.24
Разом	14.704.12
Від часу реформи 1. липня 1921 р. доплачено до посмерт. запомог	2.647.00
Стара резерва з днем 31. грудня 1922 р. остає	12.057.12
Гроші ульоковані:	
The New Jersey Title Guarantee, Jersey City, N. J., часовий депозит	10.170.46
The New Jersey Title Guarantee, Jersey City, N. J., чекове конто	1.886.66
Разом	12.057.12

Інвестовання грошей в моргечах:

З днем 30. червня 1922 було інвестовано на моргечах	74.395.55
За час шість місяців інвестовано	127.000.00
Разом	201.395.55
За той сам час сплачено моргечі на суму	6.500.00
З днем 31. грудня 1922 р. на моргечах остає	194.895.55

Інвестовання грошей в бондах:

З днем 30. червня 1922 р. було інвестовано в бондах	504.499.83
Спродано Ню Йорк Сіті Бонди	44.415.00
З днем 31. грудня 1922 р. остає на бондах сума	460.084.83

Друкарня:

З днем 30. червня 1922 р. на друкарни знаходилось	36.500.00
„Свобода" сплатила на рахунок довгу суму	2.500.00
З днем 31-го грудня 1922 р. остає на друкарни	34.000.00

Готівка в вложена в слідуючих банках на часовий депозит:

Фонд посмертний:

182746	Provident Inst. for Saving, Jersey City, N. J.	560.86
[illegible]	Elizabethport Banking Co., Elizabeth, N. J.	10.125.50
[illegible]564	Germania Mutual Ass'n., Elizabeth, N. J.	10.940.19
5445	National State Bank, Elizabeth, N. J.	2.324.05
770	People's National Bank, Elizabeth, N. J.	2.172.27
		26.122.87

Фонд резервовий:

3773	Dime Trust Co., Shamokin, Pa.	3.042.63
568	Hudson County National Bank, Jersey City, N. J.	938.10
8209	Union Trust Co. of N. J.	759.73
6482	National State Bank, Elizabeth, N. J.	5.380.92
		10.121.38

Фонд конвенційний:

1301	Linden National Bank, Linden, N. J.	9.066.60
		9.066.60

Фонд сирітський:

2	Market Street National Bank, Shamokin, Pa.	2.628.56
558	Peoples Trust Co., Shamokin, Pa.	5.000.00
		7.628.56

Гроші вложені на чекових книжках:

Union County Trust Co. of Elizabeth, N. J., Special Account.

Фонд посмертний	41.386.61
Фонд адміністраційний	6.161.71
Фонд запомоговий	12.068.67
Фонд народний	-59.41
Фонд конвенційний	3.197.65
Фонд сирітський	8.436.70
Разом	71.310.75
Чеки не звернені на суму	4.764.19
На чекових книжках позістає сума	66.546.56

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем 30. червня 1922 була	126.429.78
Прихід від 1. липня до 31. грудня 1922	195.611.59
Разом	322.041.37
Розхід за той сам час	202.555.40
Готівка з кінцем грудня 1922 р. остає	119.485.97

ЛЬОКАЦІЇ ФОНДІВ:

Фонд посмертний

Бонди	$311.261.98
Моргечі	97.425.55
Друкарня	6.000.00
Готівка	63.597.92
Разом	$478.285.45

Фонд резервовий

Бонди	$ 94.286.00
Моргечі	47.470.00
Реальність	19.500.00
Готівка	10.121.38
Разом	$171.377.38

Фонд Сирітский

Бонди	$ 54.536.85
Моргечі	50.000.00
Готівка	16.065.26
Разом	$120.602.11

Фонд Запомоговий

Друкарня	$ 7.500.00
Готівка	11.993.67
Разом	$ 19.493.67

Фонд адміністраційний

Друкарня	$ 20.500.00
Готівка	5.384.08
Разом	$ 25.884.08

Фонд конвенційний

Готівка	$ 12.264.25
Разом	$ 12.264.25

Фонд народний

Готівка	59.41
Разом	$ 59.41

БІЛЯНС:

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	$119.485.97	Фонд посмертний	$478.285.45
Моргечі	194.895.55	Фонд резервовий	171.377.38
Бонди	460.084.83	Фонд адміністр.	25.884.08
Реальність	19.500.00	Фонд запомоговий	19.493.67
Друкарня	34.000.00	Фонд народний	59.41
		Фонд конвенційний	12.264.25
		Фонд сирітський	120.602.11
Разом	$827.966.35	Разом	$827.966.85

ЗА ГОЛОВНУ КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ У. Н. СОЮЗА:

Стефан Милянович, Василь Гасій.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ ЗА ЛИПЕНЬ, СЕРПЕНЬ, ВЕРЕСЕНЬ, ЖОВТЕНЬ, ПАДОЛИСТ І ГРУДЕНЬ 1922 РОКУ.

ПРИХОДИ:

	Вкладки від членів	Процент від моргечів	Процент відбондів	Процент з банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ин.	Вступне від членів	Сплати морг. і бондів	Календарі	Разом
Липень	18.713.52	257.70	870.00	1.514.00	1.050.00	47.36	38.00			22.490.38
Серпень	18.766.23	589.00	4.309.44	78.42	1.617.03	96.74	28.00	50.415.00		75.899.86
Вересень	18.588.63	237.00	1.845.00		200.00	57.62	30.00			20.958.25
Жовтень	18.893.57	318.25	2.859.71		1.737.61	87.51	40.00			23.979.65
Падолист	19.344.76	90.00	2.440.62	46.56	1.600.00	122.32	50.50			23.694.76
Грудень	19.052.95	510.50	1.280.00	441.54	1.431.22	72.38	50.00	3.000.00	2.750.10	28.588.69
Разом	$113.359.96	$2.045.25	$13.604.77	$2.080.52	$7.635.86	$483.93	$236.50	$53.415.00	$2.750.10	$195.611.59

РОЗХОДИ:

	Виплати посмертного	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд запомоговий	Моргечі	Бонди	Друкарня	Сирітські части	Фонд народний	Разом
Липень	8.927.32	3.828.88		525.00				310.71		13.591.91
Серпень	5.384.06	4.138.94		525.00	114.000.00			211.75		124.259.75
Вересень	4.930.00	3.265.73		350.00	4.000.00			272.50		12.818.23
Жовтень	7.250.47	3.521.63		250.00	5.000.00			1.736.00		17.758.10
Падолист	5.666.67	3.310.66		400.00	4.000.00			808.42		14.185.75
Грудень	12.006.44	7.360.22		575.00						19.941.66
Разом	$44.164.96	$25.426.06		$2.625.00	$127.000.00			$3.339.38		$202.555.40